

ಅಂತರ್ಯಾಮಿ

❀ ಆತ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ. ಆತನಿಗೆ ಸರಳ ಮನಸ್ಸು ನಿಂದ, ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸು. ಆತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಅಹಂಕಾರ ತ್ಯಜಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗು; ಎಲ್ಲಾ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

❀ ಭಗವಂತ ವಿಭುರೂಪದಿಂದ ನಿಸ್ಸಂದೇಹ ವಾಗಿ ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಶಕ್ತಿವಿಶೇಷತೆಯಿಂದ ಕೆಲವೆಡೆ ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿ ರೂಪ ದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೆಡೆ ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೆಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ, ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಕಡಮೆ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆ, ಮನುಷ್ಯ ರಲ್ಲಿ ಮೋಸಗಾರರು, ದಗಾಬೋರರು, ಅಲ್ಲದೆ ಹುಲಿಯಂಥ ಕ್ರೂರಿಗಳೂ ಇರುವುದನ್ನು? ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ, 'ಮೋಸಗಾರ ಭಗವಂತ', 'ವ್ಯಾಘ್ರ ಭಗವಂತ' ಅಂತ.

❀ ಭಗವತಿ ನನಗೆ ಕಾಳೀದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಳು, ತಾನೇ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿರುವುದಾಗಿ. ತೋರಿಸಿದಳು, ಎಲ್ಲವೂ ಚಿನ್ಮಯ ವಾಗಿರುವುದನ್ನು. ಪ್ರತಿಮೆ ಚಿನ್ಮಯವಾಗಿ, ವೇದಿಕೆ ಚಿನ್ಮಯ ವಾಗಿ, ಕೋಶಾ-ಕುಶಿ (ಪೂಜಾಪಾತ್ರೆ) ಚಿನ್ಮಯವಾಗಿ, ಬಾಗಿಲ ಚೌಕಟ್ಟು ಅಮೃತಶಿಲೆ ಎಲ್ಲ ಚಿನ್ಮಯವಾಗಿ ಕಂಡವು.

❀ ಭಕ್ತನ ಹೃದಯ ಭಗವಂತನ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ. ಆತ ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವುದೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಭಕ್ತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ರೂಪದಿಂದ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಜಮೀನುದಾರ ತನ್ನ ಎಸ್ಟೇಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರಲ್ಲಿ ಇರಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆತನ ಬೈರಕ್‌ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಜನ ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತನ ಹೃದಯ ಭಗವಂತನ ಬೈರಕ್‌ಖಾನೆ.

❀ ಜೀವ, ಜಗತ್ತು, ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ತತ್ತ್ವ ಇವೆಲ್ಲಾ ಭಗವಂತ ನಿರುವುದರಿಂದ ಇದ್ದುಕೊಂಡಿವೆ. ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾವುದೂ ಇರಲಾರವು. ಒಂದು ಎನ್ನುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸೊನ್ನೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಸಂಖ್ಯೆ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ದಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಒಂದನ್ನು ಅಳಿಸಿಬಿಡು, ಆಗ ಸೊನ್ನೆ ಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಬೆಲೆಯೂ ಇರದು.

❀ ಏನೇನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದೋ ಎಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವೇ. ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾರೂ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯ. ಆತನ ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ಕೇಳಿದ: 'ಅನು, ಭಗವಂತ ಕೆಲಕೆಲವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೇನು?' ನಾನು ಹೇಳಿದೆ: 'ಆತ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಕೊಡ

ದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ನಾವೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ? ನಿನಗೇನು ಎರಡು ಕೊಂಬು ಬೆಳೆದಿವೆಯೆ?' ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತ ವಿಭುರೂಪದಿಂದಲೇನೋ ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಆವಿರ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ತರತಮವಿದೆ. ಇದು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ.

❀ ನನ್ನ ಭಾವ ಏನೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತೆ? ನಾನು ಯಂತ್ರ, ಆಕೆ ಯಂತ್ರಿ; ನಾನು ಗೃಹ, ಆಕೆ ಗೃಹಿಣಿ; ನಾನು ಎಂಜಿನ್, ಆಕೆ ಇಂಜಿನಿಯರ್; ನಾನು ರಥ, ಆಕೆ ರಥಿ; ಆಕೆ ನಡೆಸಿದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ, ಮಾಡಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

❀ ಪಶುಭಾವ ನಾಶವಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಭಗವಂತನ ಆನಂದದ ಸವಿಯನ್ನು ಸವಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಶುಭಾವ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿಹೋಗುವಂತೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡ ಬೇಕು; ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ, ನಾವು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಆತ ಕೇಳಿಯೇ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

❀ ಈಶ್ವರ ತತ್ತ್ವ ಕ್ಲಾಸಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕು. ಆತ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

❀ ಭಗವಂತನೇ ಶುದ್ಧ-ಮನಸ್ಸು, ಶುದ್ಧ-ಬುದ್ಧಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

❀ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಆತ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ. ನಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಆತ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಅಂತ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ದೊಡ್ಡ ಮಕ್ಕಳು ಆತನನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ 'ಅಪ್ಪ', 'ಅಯ್ಯ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿಂದರೆ 'ಪಾ', 'ಯಾ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಬಲ್ಲವು. ಈ ರೀತಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ತಂದೆ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೇನು?

❀ ಆಕಾಶ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಪರ್ವತ, ಸಮುದ್ರ, ಜೀವ, ಜಂತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ಐಶ್ವರ್ಯವೇ. ಆತ ನಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಹೃದಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಹೊರಗೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತಮ ಭಕ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ಆತನೇ ಈ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ತತ್ತ್ವ-ಜೀವಜಗತ್ತು ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಚನವೇದದಿಂದ

ವಿವೇಕಪ್ರಭ

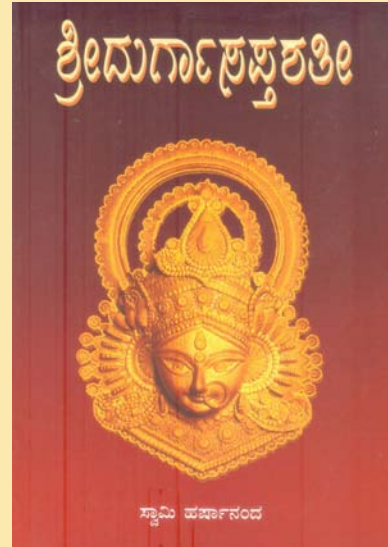
ನವರಾತ್ರಿ ಅಥವಾ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಯ ಮಹತ್ವ

ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನವರಾತ್ರಿ ಅಥವಾ ದಸರಾ ಉತ್ಸವ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯುವ ಆತ್ಮತತ್ವ ಪ್ರಧಾನ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ದುರ್ಗಾಮಾತೆಯು ರಾಕ್ಷಸಕುಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಭಕ್ತಜನರನ್ನೂ ಸಲಹಿದ ಪೌರಾಣಿಕ ಐತಿಹ್ಯವೇ ಈ ಉತ್ಸವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ದೇವೀ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲೂ, ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲೂ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ನಡೆಯುವ ಈ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ಶಕ್ತಿ, ಮಹಿಮೆ, ದೈವೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರಾಗ ಬಯಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಚೈತನ್ಯ ನೀಡುವ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವೂ ಅದಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪೂಜೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಭಕ್ತಿಯ ಆಚರಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ; ಅಂತೆಯೇ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಾವು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ, ವ್ರತ, ಪಾರಾಯಣ, ಜಪ ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪಿಪಾಸುವಿನ ಆಂತರಿಕ ಬದುಕಿನ ಅಂಗವಾಗಿವೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವೇ ಶಕ್ತಿ; ಆ

‘ದುರ್ಗಾಸಪ್ತಶತೀ’ ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವ

ದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆಯು ಕೇವಲ ತಾಂತ್ರಿಕವೆಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪೌರಾಣಿಕವೆಂದಾಗಲಿ ತಿಳಿಯಕೂಡದು; ಇದು ಋಗ್ವೇದದಷ್ಟೇ ಪುರಾತನವಾಗಿದೆ. ಋಗ್ವೇದದ ಹತ್ತನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬರುವ ದೇವೀಸೂಕ್ತ - ರಾತ್ರೀಸೂಕ್ತಗಳು ದೇವಿಯ ಪರವಾಗಿವೆ. ವೈದಿಕ-ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಂಭೃಣ ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದುಷಿಯಾದ ವಾಕ್ ಎಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಅವಳೇ ಈ ದೇವೀಸೂಕ್ತದ ಋಷಿ; ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ದೇವತೆ. ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಋಷಿಪುತ್ರಿಯು ಸರ್ವಜಗದ್ರೂಪದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯವೇ ತಾನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಕಾರ ದೇವಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಕಾರ ದೇವಿಯು ಸೋಮವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ಸ್ವಾಮಿನಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮನುಷ್ಯನು

ತನ್ನ ಸಕಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ದೇವಿಯ ಮೂಲಕವೇ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತಾನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುವೆಂದೂ ತನ್ನಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ಉತ್ತಮ ಪದವಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಋಷಿತ್ವನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂದೂ ದೇವಿಯು ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ರುದ್ರನು

ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಾಗ ದೇವಿಯೇ ಅವನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾಳೆ - ಎಂಬುದು ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ದೇವಿಯೇ ಪಿತೃಭೂತವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತತಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಕಗಳನ್ನು ಉತ್ತತಿಮಾಡುತ್ತ, ವಾಯುವಿನಂತೆ ಬೀಸುತ್ತ, ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳ ಆಚೆ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಿಯು ನಿಂತಿರುತ್ತಾಳೆಂದು ಕೊನೆಯ ಸೂಕ್ತವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಜಗದ್ರೂಪದಿಂದ ಇರುವನೆಂದೂ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುವನೆಂಬುದೂ ದೇವೀಸೂಕ್ತದ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸುರಥ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿ-ಇವರಿಬ್ಬರೂ ದೇವೀಸೂಕ್ತವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂದು ದೇವೀಮಹಾತ್ಮ್ಯವು (೧೩.೯) ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮುನಿಯು ಕೌಷ್ಠಿಕಿಗೆ ದೇವೀಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಪುರಾಣದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದರೂ ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನೀ - ತಂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ದೇವೀಮಹಾತ್ಮ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶ್ಲೋಕವೂ ಮಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು ದೇವೀಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ದೇವಿಗೂ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ದೇವೀಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ವಿಪದ್ಭಂಜನಕ್ಕೆ,

ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಉಪಾಸಕರು ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ದೇವೀಮಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಚರಿತ್ರೆಗಳಿವೆ; ಒಂದೊಂದು ಚರಿತ್ರೆವೂ ದೇವಿಯ ಅಸಾಧಾರಣರೂಪದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಾಕಾಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಚರಿತ್ರೆವು ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ದ್ವಿತೀಯಚರಿತ್ರೆವು ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಸರಸ್ವತಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ತೃತೀಯಚರಿತ್ರೆವು ಉಳಿದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ದೇವೀಮಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ತವಗಳೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಲಲಿತವಾದ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಉಗ್ರ-ಸುಂದರ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ದುಷ್ಟಮರ್ದನ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಬಹು ವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ವಂದಾರುಜನ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನೂ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಅವಳು ಕಾರಣವಾಗಿರುವದನ್ನೂ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತೃಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನೂ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ, ನಮಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾವವನ್ನೂ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುತ್ತವೆ. *

-ಸ್ವಾಮಿ ಆದಿದೇವಾನಂದ (ಸ್ವಾಮಿ ಹರ್ಷಾನಂದರ 'ದುರ್ಗಾ ಸಪ್ತಶತೀ' ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ)

ಶಕ್ತಿಯೇ ದುರ್ಗಾಮಾತೆಯಾಗಿ, ಅವಳ ವಿವಿಧ ಆವಿರ್ಭಾವಗಳಾಗಿ ರೂಪತಳೆದಿದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಸ್ವಂತ ಮನೋಭಾವವಿದೆ; ಅಂತೆಯೇ ಸಾಧಕರಲ್ಲೂ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಮನೋಧರ್ಮಗಳಿವೆ. ಯಾವ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಯಾವ ದೈವೀರೂಪ ಹೆಚ್ಚು ಆಪ್ತಾಯಮಾನವಾಗುವುದೋ, ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜಾಗೃತವಾಗುವುದು. ಈ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಗೆಯ ಹಲವು ರೂಪಗಳಿಗೆ, ಹಲವು ಆವಿರ್ಭಾವಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ರೂಪಗಳಿವೆಯೋ, ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ರೂಪ, ಅವಳ ಚರಿತ್ರೆ, ಅವಳ ಆರಾಧನೆ - ಇವು ಸದಾ ಜೊತೆಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂಸಾರಚಕ್ರದ ಮಹಾಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜೀವಿಗಳು ಮುಳುಗೇಳುತ್ತವೆ; ಮಹಾಮಾತೆಯ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದುಕ್ಕೂ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ದುರ್ಗಾಮಾತೆಯ ಆರಾಧನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿವೆ. ದುರ್ಗಾಸಪ್ತಶತೀ, ದೇವೀಭಾಗವತ ಈ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ

ಕೃತಿಗಳು ದೇವೀಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ದೇವಿಯ ಆವಿರ್ಭಾವ, ಮಧುಕೈಟಭ ವಧೆ, ಮಹಿಷಾಸುರ ವಧೆ, ಶುಂಭನಿಶುಂಭ, ರಕ್ತಬೀಜ, ಚಂಡಮುಂಡರೇ ಮೊದಲಾದ ಅಸುರರ ನಿಗ್ರಹ - ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವ್ಯಜನ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಆಸುರೀಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದೈವೀಶಕ್ತಿಯು ಸಂಹಾರಮಾಡುವ, ಆ ಮೂಲಕ ಅವನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಯಕ್ಷಗಾನವೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ವಿವರಣೆಗಳು ಹೊಸ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಂತೂ 'ದುರ್ಗಾಪೂಜೆ'ಯ ದಿನಗಳು ಬಂದವೆಂದರೆ ನಾಡಿನ ಚಿತ್ರವೇ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ, ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲೂ ಉತ್ಸವದ ವಾತಾವರಣ, ವಿಜೃಂಭಣೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುವ, ಎಲ್ಲ ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವ ರಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ, ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಜನನಿಯೆಂದು ಪೂಜಿಸುವ ದಿವ್ಯಭಾವನೆ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದ್ದು. 'ಯಾ ದೇವೀ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ...'

ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯು ಸಕಲಜೀವಿಗಳ, ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವಳು ಎಂದೂ, ಅವಳೇ ಇಡೀ ಜಗಲ್ಲಿಲೆಯ ನಿಯಂತ್ರವಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದೂ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವಿಯು ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ, ಆಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ದೈವೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ತಾತ್ವಿಕ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ತನ್ನ ನಿರ್ಗುಣಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಇವು ವಿವಿಧ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ತರಗಳಿಗೆ, ಸಾಧಕನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಕಸನದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ನವರಾತ್ರಿ ಅಥವಾ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಯ ಹಿಂದೆ ಹಲವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅರ್ಥಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ; ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. *

ದುರ್ಗೆಯ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು

(ಸ್ವಾಮಿ ಹರ್ಷಾನಂದರು ರಚಿಸಿದ 'ಹಿಂದೂ ದೇವದೇವಿಯರು' ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಆಯ್ದ ಭಾಗ)

ಬಹುಶಃ ದುರ್ಗಾ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪ. ದೇವೀಭಾಗವತವೆಂಬ ಒಂದು ಇಡೀ ಪುರಾಣವೇ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಾಗಿದೆ. ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರಾಣದ ಭಾಗವಾದ ಇದಕ್ಕೆ **ದುರ್ಗಾ ಸಪ್ತಶತಿ** ಅಥವಾ **ಚಂಡೀ** ಎಂದೂ ಹೆಸರು. ಜನರಿಗೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ಅದೆಷ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ, ಇದರ ಒಂದೊಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ ದೇವಿಯ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಮಂತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸುವರು; ಇದರ ಪುರಶ್ಚರಣವು ತಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡ ಯಾವುದೇ ವರವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬಲ್ಲದೆಂದು ನಂಬುವರು.

ದುರ್ಗಾ ಎಂದರೆ ಬಳಸಾರಲು ಕಷ್ಟವಾದುದು, ಅಥವಾ ಅರಿಯಲು ಕಷ್ಟವಾದುದು ಎಂದರ್ಥ. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರ ಒಟ್ಟು ಶಕ್ತಿಗಳು ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿದ ಅವಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದೂ ಬಳಸುವುದೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಷ್ಟವೇ. ಆದರೂ, ಜಗನ್ನಾತೆಯಾಗಿ

ರುವ ಅವಳು, ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡ ಭಕ್ತನ ಪಾಲಿಗೆ ಮೃದು ಹೃದಯದ ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಯೇ ಆಗುವಳು.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯ ಅನೇಕ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ, ಮೊದಲು ಬರುವುದು ಯೋಗನಿದ್ರಾ. ಅವಳೇ ನಿದ್ರೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಶಕ್ತಿ; ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಿಯೇ ವಿಷ್ಣುವು ಎರಡು ಕಲ್ಪಗಳ ನಡುವಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುವನು. ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಳು ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವರು. ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಅವಳೇ ವಿವೇಚನೆ ನೆನಪುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ನಿಗೂಢವಾದ ಶಕ್ತಿ. ರೂಪಸಿಯೂ ಹಿತಕರಳೂ ಆದ ಅವಳು ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರಳೂ ಆಗಬಲ್ಲಳು. ಈ ವಿರುದ್ಧ ಗುಣಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ. ಅವಳು ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಖಡ್ಗ, ಚಕ್ರ, ತ್ರಿಶೂಲ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಲ್ಲಳೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವರು.

ಮುಂದಿನದು ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನೀ - ಮಹಿಷಾಸುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲರ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದ ಫಲವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡವಳು. ಮಹಿಷಾಸುರನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಕೆರಳಿದ ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರ ಹಾಗೂ ಇನ್ನುಳಿದ ದೇವತೆಗಳ ಕೋಪದ ಫಲವಾಗಿ ದೇವಿಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು; ದೇವತೆಗಳ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು; ದೇವತೆಗಳ ಆಯುಧಗಳೇ ಅವಳ ಆಯುಧಗಳಾದವು. ಎದುರಿಲ್ಲದ ಈ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಭೀಕರವಾದ ಸಿಂಹವೊಂದನ್ನೇರಿ, ಅವಳು ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಳು; ಅವನನ್ನೂ ಅವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿದಳು.

ಈ ಕಥೆಯ ನಂತರ, ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯ ಕಾವ್ಯಮಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೂ ಆದ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಸ್ತುತಿಗೀತೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಶುಂಭ, ನಿಶುಂಭ ಎಂಬ ಅಸುರರು ಅವ

ರನ್ನು ಬೇಗನೇ ಜಯಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. 'ಅಪರಾಜಿತಾಸ್ತೋತ್ರ' ಎಂದು ಈ ಸ್ತುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ತಾಯಿ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲೂ ಅಂತರ್ಗತಳಾಗಿರುವಳು ಎನ್ನುವುದು ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಧೋರಣೆ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳ ಶಕ್ತಿ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ತಾಯಿಯ ಶಕ್ತಿಯ ಅವಿರ್ಭವನಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಈ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬಂತೆ ಅವಳು ಪಾರ್ವತಿಯ ಶರೀರದಿಂದ ಕೌಶಿಕೀ ದುರ್ಗಾ ಎಂಬ ರೂಪ ತಳೆದು ಉತ್ಪರ್ಜನೆ ಗೊಂಡಳು. ಅವಳೇ ಮುಂದೆ ಕಾಳೀ (ಕಪ್ಪಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳು) ಆದಳು.

ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯಮಯವಾದ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸುವ, ಸರಳವಾಗಿದ್ದೂ ಭವ್ಯವಾಗಿರುವ ಸ್ತುತಿಗೀತೆ ಬರುತ್ತದೆ. 'ನಾರಾಯಣೀಸ್ತುತಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಇದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದ ದೇವತೆಗಳು ತಾಯಿ ಯನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ತುತಿ. ಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲದರ ತಾಯಿಯಾದ ಅವಳನ್ನು ಅದು ಒಡತಿ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಭೌತವಿಶ್ವವಾಗಿರುವವಳು ಅವಳೇ; ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ವೈಷ್ಣವಶಕ್ತಿಯೂ ಅವಳೇ. ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಮಾಯೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಅವಳೇ; ಅವಳು ಪ್ರೀತಕಾದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಯಾರಾದರೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸಮಸ್ತ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಲ್ಲವೂ ಅವಳ ಅವಿರ್ಭವನವೇ ಆಗಿವೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಬುದ್ಧಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನುಂಗಿ ನೋಣೆಯುವ ಕಾಲ. ಒಳ್ಳೆಯದೆಲ್ಲದರ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಎಲ್ಲದರ ಮೂರ್ತರೂಪವೇ ಅವಳು. ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ ಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳದೇ ಮುಖಗಳು. ಮಾನುಷ ರುಂಡ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಭಯಂಕರಕಾದ ಕಾಳಿಯೂ ಅವಳದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ. ಅವಳು ಪ್ರೀತಕಾದರೆ ಎಲ್ಲ ರೋಗಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರೀತಕಾದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸ ಬಹುದು. ಅವಳ ಭಕ್ತರು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮಸ್ತ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಮ ಸತ್ಯವು ಅವಳೇ.

ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನೀ (ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು), ರಕ್ತ ದಂತಾ (ಕೆಂಪಾದ ಹಲ್ಲುಳ್ಳವಳು), ಶತಾಕ್ಷೀ (ನೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವವಳು), ಶಾಕಾಂಬರೀ (ಸಸ್ಯವರ್ಗವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವವಳು), ದುರ್ಗಾ (ದುರ್ಗಮನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು ಕೊಂದವಳು), ಭೀಮಾ (ಭಯಂಕರಳು), ಭ್ರಾಮರೀ ಅಥವಾ ಭ್ರಮರಾಂಬಾ

(ದುಂಬಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದವಳು) ಎಂಬ ಅವಳ ಇನ್ನಿತರ ಅವತರಣಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕೃತಿಯು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ದೇವಿಯ ಮೂರು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅವತರಣಗಳಿವೆ: ಮಹಾಕಾಳೀ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ಮಹಾಸರಸ್ವತೀ. ಅವಳ ಈ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪೌರಾಣಿಕ ಪಾರ್ವತೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತೀ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಅವು ತಮಸ್, ರಜಸ್, ಸತ್ವ ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಗನು ಸಾರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವ, ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಪರಮೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಅವಿರ್ಭವನಗಳು.

ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಮಹಾಕಾಳಿಗೆ ಹತ್ತು ಮುಖಗಳು, ಹತ್ತು ಕಾಲುಗಳು. ನೀಲಮಣಿಯ ಹಾಗೆ ಅವಳು ಗಾಢನೀಲ

ವರ್ಣದವಳು. ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾದ ಅವಳು, ತನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ವಸ್ತುಗಳೆಂದರೆ: ಖಡ್ಗ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಕಬ್ಬಿಣದ ದಂಡ ದಂತಹ ಆಯುಧ, ಭಲ್ಲೆ, ಕವಣೆ, ಮಾನುಷ ರುಂಡ, ಮತ್ತು ಶಂಖ. ದೇವಿಯ ತಮೋ ಗುಣದ ಅವಿರ್ಭವನ ವಾದ ಅವಳು ವಿಷ್ಣು ವಿಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಕೊಟ್ಟ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯೂ ಹೌದು. 'ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗು ತಾಯಿ, ಅವನು ಮಧುಕೈಟಭರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿ' ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದೂ ಅವಳನ್ನೇ.

ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿದ ಮಾಯೆಯಾದ ಅವಳು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿಗೂಢ ಶಕ್ತಿ. ಅವಳೇ ಪ್ರೀತಳಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನು ಜಾಗೃತನಾಗಲಾರ; ನಮ್ಮನ್ನು ನುಂಗಿ ನೋಣೆಯಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲಾರ. ಮಧುಕೈಟಭರ ಕಥೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದನ್ನೇ ಇರಬೇಕು.

ಕೃತಿಯು ದೇವಿಯ ರಜೋಗುಣದ ಮುಖವಾದ ಎರಡ ನೆಯ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಹವಳದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿರುವವಳೆಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಹದಿನೆಂಟು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಯುದ್ಧಕುಂಭ, ಬಡಿಗೆ, ಭಲ್ಲೆ, ಖಡ್ಗ, ಗುರಾಣಿ, ಶಂಖ, ಗಂಟೆ, ಮದ್ಯಪಾತ್ರೆ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಪಾಶ, ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರ ಶಕ್ತಿಗಳು ಸಮ್ಮಿಳಿತವಾಗಿ ಅವರ